

BOMMEN BEREND

Rampjaar 1672

Het jaar 1672 staat in de Nederlandse geschiedenis bekend als het rampjaar. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (bestaande uit de acht gewesten Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Friesland, Groningen en Drenthe) kreeg in maart en april van dat jaar te maken met een oorlog ter zee met Engeland en de inval in het zuiden door de Fransen. De Münsterse oorlogsverklaring volgde op 28 mei 1672.

De bisschop van Münster

Bernhard von Galen, prins-bisschop van Münster, wist in enkele weken, met behulp van Keulse en Franse hulptroepen, Gelderland en Overijssel te veroveren. Münster stuitte hierbij op afgunst bij de Fransen. De betrekkingen raakten bekoeld en Von Galen, in de volksmond Bommen Berend genoemd, besloot om zijn opmars naar het Noorden tegen de rijke stad Groningen, alléén voort te zetten, zonder militaire hulp van bondgenoten.

In de frontlinie

In het Noorden van de Republiek maakten uitgebreide veenmoerassen het moeilijk om een groot leger te verplaatsen. Coevorden was de enige vestingstad in Drenthe. De stad lag in een verhoging in het land, waar het mogelijk was de veenmoerassen te doorsteken. De vesting sloot de provincie Drenthe af en was daarmee ook de toegang tot de provincies Friesland en Groningen. Coevorden lag dus in de frontlinie en speelde in de strategie van Von Galen een belangrijke rol.

Het beleg van Coevorden

Om Groningen te bereiken, moest eerst Coevorden worden ingenomen. Na het beleg van Coevorden op 11 juli 1672 trok Bommen Berend naar Groningen. De bevolking vluchtte naar het betrekkelijk veilige noordelijke deel van de stad. Von Galen vuurde met zijn kanonnen ruim 5000 bommen af op de stad.

Tegenoffensief in Groningen

Na een maand werd het leger van Von Galen geteisterd door een laag moreel en het aantal soldaten dat deserteerde was groot. De bisschop moest opgeven. Dit was voor Carel Rabenhaupt, de bevelhebber van de Groningse troepen, het moment om het tegenoffensief in te zetten. Op 28 augustus 1672 wist hij de Münsterse troepen uit Groningen te verdrijven.

Herovering van Coevorden

Mijndert van der Thijnen vluchtte na het beleg van Coevorden met zijn gezin naar Groningen. Hij werd daar ingenieur bij luitenant-generaal Rabenhaupt. Als koster en schoolmeester van Coevorden was hij bekend met de vesting. Samen met Rabenhaupt stelde hij een aanvalsplan op. Het heldhaftige en slimme optreden van de heren met hun leger leidde tot een

van de eerste heroveringen op de vijand. Op 30 december 1672 wist een groep Staatse soldaten de vesting Coevorden weer in te nemen.

Hoop en helden

Voor de rest van Nederland was dit een grote morele opsteker. De bevolking in de Republiek kreeg weer hoop dat het land bevrijd zou worden. Uiteindelijk moest Von Galen op 22 april 1674 de vrede met de Republiek ondertekenen. Daarbij gingen alle veroverde gebieden terug naar de Republiek. Carel Rabenhaupt werd benoemd tot drost van Drenthe en gouverneur van Coevorden. Daar overleed hij op 12 augustus 1675. Hij werd begraven in de Hervormde Kerk in Coevorden. Van der Thijnen kreeg een heldenstatus en werd beloond met een gouden herdenkingspenning en een zilveren bokaal. Hij stierf op 17 februari 1707.

Herdenking in Coevorden en Groningen

Ter gelegenheid van de herdenking van de bezetting en herovering van Coevorden en het beleg van Groningen in 1672, is door Jan de Haan in 2022 in opdracht van beide steden het theatraal concertwerk 'Bommen Berend, de bisschop van Münster', geschreven.

Compositie

Het oorspronkelijke werk van circa 75 minuten is geschreven voor de Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' onder leiding van chef dirigent majoor Tijmen Botma en drie zangsolisten, bedoeld voor het theaterconcert 'Bommen Berend, een overweldigende muzikale beleving'. De compositie is gemaakt op basis van een libretto in drie talen (Duits, Nederlands, Nedersaksisch) van Bouke Oldenhof.

In het stuk komen de 'Rampjaar'-thema's als vrijheid (van geloof en meningsuiting), hoop, internationale samenwerking en trots op je afkomst en streek aan bod.

Het werk over 1672 laat zien dat we leren uit de geschiedenis en dat de vele naties, vijanden uit het verleden, nu samen optrekken voor de vrede. Onder andere vanuit het hoofdkwartier van het Duits-Nederlandse legerkorps in Münster.

Highlights

De hoogtepunten uit het theatraal concertwerk 'Bommen Berend, de bisschop van Münster' zijn door Jan de Haan verwerkt in de compositie 'Bommen Berend' voor harmonie- en fanfareorkesten.

